

Пуїо О.І.,

аспірантка кафедри теорії і методики початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
викладач кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти
Тернопільського обласного комунального
інституту післядипломної педагогічної освіти

ORCID iD 0000-0002-4910-0497

СТАН РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ РУХЛИВИХ ІГОР

В статті висвітлено результати аналізу річних планів закладів дошкільної освіти та календарних планів вихователів старших груп дітей дошкільного віку щодо проблеми формування цінностей спілкування дошкільників, таких як взаємодія, емпатія, відповідальність. Розкрито особливості використання вихователями рухливих ігор в освітньому процесі: проведення гри, підбиття підсумків, рефлексії з метою формування ціннісних орієнтацій дошкільнят.

Ключові слова: рухливі ігри, ціннісні орієнтації, взаємодія, емпатія, відповідальність.

© Пуїо О.І., 2019

Вступ. Суспільство ХХІ сторіччя спрямоване на інтелектуальний розвиток дітей з раннього і дошкільного віку. Сучасні батьки зацікавлені у вихованні розумних та здорових дітей, котрі з перших років життя навчаються рахувати, читати, писати, знають столиці далеких країн. Однак в гонитві за швидким інтелектуальним розвитком нерідко страждає фізичний та емоційний розвиток дітей. Рухливі ігри стають менш популярними, діти часто конфліктують, не відчуваючи потреб своїх ровесників, не вміють взаємодіяти та не завжди відповідально ставляться до виконання обов'язків як у побуті, так і в грі.

Завдання статті полягають у:

— презентації даних аналізу річних планів закладів дошкільної освіти та календарних планів вихователів з метою вивчення стану відображення в них питань формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників в грі;

— представленні результатів анкетування вихователів;

— розкритті особливостей прояву ціннісних орієнтацій старшими дошкільниками під час ігор.

Аналіз сучасних досліджень. Ціннісні орієнтації як фундамент моральної спрямованості особистості дитини досліджували О. Запорожець, Я. Корчак, А. Макаренко. На сучасному

етапі ціннісні орієнтації дошкільників стали предметом досліджень Г. Беленької, С. Ладивір, А. Токаревої, К. Карасьової, Т. Титаренко, Т. Піроженко. Формування цінностей спілкування засобами рухливих ігор набули актуальності в роботах О. Богініч, В. Наумчука, З. Діхтяренко, Н. Кушнірик, О. Кошелівської. У дослідженні О. Лисенко доведено, що зорієнтованість старших дошкільників на взаємодію з іншими стимулює їхній особистісний розвиток і піднімає його на вищий рівень.

На формування ціннісного ставлення до власного здоров'я (в тому числі й емоційного) в дітей старшого дошкільного віку особливий вплив мають соціальні чинники. Перш за все — це ставлення суспільства до здоров'я як до цінності. (Лисенко О., 2017). Не менш важливим є чинник ставлення до здоров'я в родині, де виховується дитина. Сюди відноситься як ставлення до фізичного здоров'я, так і вміння дорослих володіти емоціями (зберігати емоційне здоров'я) та формувати емоційний інтелект дітей.

На основі аналізу освітніх програм для дошкільнят, рекомендованих Міністерством освіти та науки України («Впевнений старт», «Дитина», «Стежина», «Світ дитинства», «Скарбниця моралі», «Вчимося жити разом» «Соняшник», «Українське дошкільля», «Я у світі», «Дитина

в дошкільні роки») ми констатували, що ціннісні орієнтації є пріоритетними у програмах «Скарбниця моралі» та «Вчимося жити разом».

Гармонійний розвиток дошкільнят присутній у фокусі всіх освітніх програм, однак лише освітні програми «Дитина» та «Впевнений старт» розглядають рухливі ігри як потужний засіб формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників. Розвиток відповідальності засобами рухливих ігор передбачений програмами «Стежина» та «Світ дитинства».

В контексті вивчення проблеми формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників засобами рухливої гри аналізу підлягали річні плани освітньої роботи закладів дошкільної освіти (ЗДО) та календарні плани вихователів. Загалом було проаналізовано 20 річних планів та 50 календарних планів вихователів закладів дошкільної освіти.

В річних планах ЗДО було проаналізовано розділи, що містять дані про підвищення рівня професійної майстерності педагогів, методичну роботу закладу, стан освітнього процесу, співпрацю з родинами вихованців, заходи, що включають рухливі ігри. У результаті опрацювання річних планів ми дійшли висновку, що більшість планів на 2016–2017, 2017–2018, 2018–2019 роки містять такі напрямки: формування у дітей основ здорового способу життя, екологічне виховання, патріотичне виховання, співпраця з родинами вихованців, тематичні свята та розваги. Аналітичні довідки в річних планах містять мінімальну інформацію про цілеспрямоване формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників засобами рухливих ігор.

Такі заходи як ранкова гімнастика, Дні здоров'я, спортивні розваги, спортивні свята, музичні розваги (з використанням рухливих ігор) для дошкільнят, плануються впродовж року і свідчать про значну увагу до використання рухливих ігор як засобу розвитку фізичних якостей дітей.

У річному плані садочка «Орлятко» м. Вишневе Києво-Святошинського району Київської області серед організаційних заходів для педагогів було заплановано методичний семінар «Використання мовленнєвих текстів у рухливих іграх», а також групова консультація «Загартувуючі процедури, фізкомплекс на прогулянці» (із включенням рухливих ігор).

В річних планах ЗДО значна увага приділяється проблемі формування досвіду моральної поведінки дошкільників, морально-етичному вихованню, правилам взаємин дорослих та дітей, етикету міжособистісних взаємин, а також грі: рухливим іграм із великим навантаженням,

іграм-естафетам, народним іграм. Однак рухливій грі не надається належного значення як засобу формування міжособистісної взаємодії та розвитку моральних якостей дітей.

Методична робота, відображена в річних планах, спрямована на підготовку педагогів до особистісно орієнтованої моделі співпраці, спілкування на засадах толерантності та поваги до особистості дитини. Відповідно, з дітьми планується робота з моделювання ситуацій прояву емпатії і взаємодії. Про це свідчить тематика запланованих відкритих занять: «Про що розповідає картина», «Вчимося розуміти товариша» (заняття з морально-етичного виховання).

Блок фізкультурно-оздоровчої роботи передбачає аналіз результативності корекційно-профілактичної роботи; а саме: ефективність використання традиційних та нетрадиційних методів і прийомів підвищення рухової активності дітей на заняттях і в повсякденному житті; зростання рухової активності дітей відповідно до вікових норм; виготовлення обладнання до рухливих ігор.

Так, серед форм організації методичної роботи садочка №18 «Сонечко» м. Тернополя плануються тематичні круглі столи — «Координація діяльності педагогів закладу з батьками», практикуми — «Керівництво рухливими іграми в різних вікових групах», ділові ігри — «Поговоримо про толерантність», педагогічні ради — «Гармонійна взаємодія із сім'єю — запорука повноцінного буття дитини», методичні години — «Значення рухливих ігор для всебічного розвитку дітей дошкільного віку», «Історія рухливих ігор та їх класифікація і роль в розвитку основних рухів дитини», консультації для вихователів — «Сучасні проблеми взаємодії дошкільного закладу та сім'ї», «Українські рухливі народні ігри в дитячому садку. Характеристика народних ігор», «Рухливі ігри в житті дитини», ігрові моделювання — «Вчимо дітей граючи».

Особливу увагу під час планування літнього оздоровчого періоду вихователі надають саме рухливим іграм на повітрі, хороводам. З метою підвищення рівня професійної майстерності вихователів методисти закладів планують проведення бесід щодо підбору рухливих ігор на літній період та особливостей їх організації, допомагають вихователям спланувати ігрову діяльність під час прогулянок. У плануванні значну увагу приділено проведенню свят з використанням народних рухливих ігор (Свято української народної рухливої гри до Дня Конституції, спортивне свято з використанням народних ігор «Веселі пострибайчики», фізкультурне дозвілля «Гра народна, хороводна»).

Узагальнюючи опрацьовані матеріали зазначимо, що обов'язковими компонентами всіх річних планів ЗДО є ранкова гімнастика, Дні здоров'я, спортивні свята та розваги, музичні розваги з використанням рухливих ігор для дошкільнят. Частина ЗДО значну увагу приділяють народним рухливим іграм, акцентуючи увагу на моральних аспектах народної гри. Рідко (одиночні випадки) ЗДО використовують моделювання практичних ситуацій і працюють з педагогами над запровадженням сучасних рухливих ігор з метою розвитку ціннісних орієнтацій у дітей.

Наступним кроком було вивчення календарно-тематичних планів вихователів. Опрацювавши 50 календарно-тематичних планів вихователів, вдалося з'ясувати, що кількість рухливих ігор, які педагоги пропонують для ігор дітей старшого дошкільного віку впродовж року коливається від 57 до 120. Серед них вибірка малорухливих ігор становить від 10 до 12, хороводів — від 4 до 5, народних ігор — від 5 до 20, естафети в цілому визначаються 5 видами. Всі інші ігри — це рухливі ігри з помірним, середнім та значним навантаженням, спрямовані на розвиток фізичних якостей дітей.

Найбільш популярними іграми за результатами дослідження виявилися: «Лови, кидай — падати не давай», «У ведмедя у бору», «День і ніч», «Лисиця в курнику», «Вудочка», «Знайди, де заховано», «Ведмідь і бджоли», «Третій зайвий», «Море хвилюється», «Цілься краще», «Відгадай чий голос», «Пташки і кіт», «Заборонений рух», «Літаки», «Кольорові автомобілі», «Чия ланка швидше збереться», «Мишоловка», «Плутанина», «Каруселі», «Горобці та автомобілі». Серед хороводних ігор — «Подояночка», «У лісочку на горбочку», з-поміж народних — «Квач», «Павучок», «Чий віночок кращий». Вихователі прописують мету кожної рухливої гри, однак не враховують їх виховного потенціалу. Тобто не розглядають рухливі ігри як засіб формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників. Народна гра отримала значну увагу в календарно-тематичних плануваннях вихователів старших груп впродовж року, однак виключно з метою розвитку фізичної активності старших дошкільнят та збереження народних традицій.

В основному всі рухливі ігри передбачені в планах з метою розвитку спритності, покращення показників бігу, стрибків, лазіння, виконання правил гри. Лише гра «Передай радість» була спрямована на формування емоційного інтелекту, рухлива гра «Поїзд дружби» — на формування позитивних емоцій, гра «Водії» —

на формування вміння дітей працювати в парах та самостійно розподіляти ролі, «Чия вежа вища» — на формування навичок взаємодії. Лише в окремих планах представлені рухливі ігри, спрямовані на виховання дружніх взаємин, колективізму, взаємодії, самостійності.

Таким чином, в календарно-тематичних планах роботи вихователів старших груп ЗДО зазначено чимало рухливих ігор різних видів та навантаження, що пропонуються для програвання дітьми впродовж року. Дотримано вимог щодо режимного використання рухливих ігор, проте не завжди передбачено систематичне використання ігор. Виховна мета рухливих ігор в більшості випадків не прописана, не приділено увагу можливості формування ціннісних орієнтацій засобами рухливої гри. Популяризація народних ігор свідчить про значну увагу до морального виховання засобами народних традицій загалом та народних ігор, зокрема. Керівництво грою в календарно-тематичних планах вихователів старших груп ЗДО не відображене.

Для констатування рівня розуміння вихователями важливості застосування рухливих ігор з метою формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників, оцінки прояву дітьми емпатії, взаємодії та відповідальності під час рухливих ігор, вміння надати допомогу другові та приймати її, було проведено анкетування. В ньому взяли участь 240 вихователів ЗДО Тернопільської, Київської та Рівненської областей.

Анкета містила 16 запитань, спрямованих на з'ясування стажу роботи, визначення освітнього рівня педагогів. Спеціальні запитання були спрямовані на:

— визначення ролі рухливої гри в житті їхніх вихованців, виокремленні улюблених видів та окремих рухливих ігор;

— бачення вихователями рухливої гри як засобу формування ціннісних орієнтацій дітей старшого дошкільного віку;

— вияв умінь вихователів акцентувати увагу на проявах відповідальності дітей в грі.

Запропоновані запитання також дозволили визначити засоби, які на думку вихователів, найкраще мотивують «неактивних» дітей до участі в рухливих іграх, встановити рівень сформованості таких якостей, як дружелюбність, відповідальність, організованість, взаємодія, емпатія. Ми перевірили як вихователі проводять рефлексію після рухливої гри та на чому акцентують увагу під час її проведення.

В анкетуванні брали участь вихователі різного віку. Більшість із них має повну вищу освіту — 181 вихователь (75,4 %), у 45 вихователів

(18, 75 %) — неповна вища освіта, у 11 вихователів (4,6 %) — базова вища освіта, лише у 3 вихователів (1, 25 %) — професійно-технічна освіта. Це свідчить про високий освітній рівень респондентів.

В опитуванні взяли участь вихователі з різним досвідом роботи. За стажем роботи 61 вихователь (25,4 %) має від 10 до 20 років трудової діяльності у ЗДО, 61 вихователь (25,4 %) — більше 20 років стажу. Значна частина опитаних — 118 вихователів (49,2 %) працюють у ЗДО менше 10 років.

На запитання анкети «Які види ігор найбільше любляють ваші вихованці?» 136 вихователів (56,7 %) відповіли, що це рухливі ігри, 48 вихователів (20 %) — сюжетні ігри, 29 вихователів (12,2 %) — ігри-драматизації, 27 вихователів (11,3 %) — дидактичні. Такий відсотковий розподіл свідчить про те, що старші дошкільники віддають перевагу рухливим іграм.

Відповідаючи на запитання «Що допомагають покращувати та формувати рухливі ігри у дітей?», 107 вихователів (44,6 %) зазначили, що рухливі ігри покращують фізичне здоров'я, 72 вихователі (30 %) — вважають, що вони сприяють формуванню цінностей спілкування, 61 вихователь (25,4 %) — обрали варіант «вольові риси». Таким чином, в основному, рухливі ігри високо оцінені педагогами як засіб покращення фізичного здоров'я дітей.

У відповідь на запитання «Яким видам рухливих ігор старші дошкільники віддають перевагу за можливості обирати гру?» 202 вихователі (84,1 %) зазначили, що це спортивні ігри, естафети, 30 вихователів (12,5 %) — надали перевагу хороводним іграм і 8 вихователів (3,4 %) — музичним рухливим іграм.

На запитання «Чи проявляють старші дошкільники співчуття до тих, хто програв під час рухливої гри?» 165 вихователів (68,8 %) відповіли, що вихованці проявляють співчуття, але за мотивуючої діяльності вихователя, 32 вихователі (13,3 %) дали відповідь «так, завжди» і майже стільки ж педагогів — 30 (12,5 %) дали відповідь «ні, ніколи». 13 вихователів (5,4 %) дали власні відповіді на запитання. Наприклад, «інколи», «не завжди», «інколи з ініціативи педагога, інколи з власної», «залежно хто програв», «знаходяться двоє чи троє дітей, які вмюють заспокоювати інших». Це свідчить про різні рівні прояву співчуття старшими дошкільниками під час гри та керівну роль педагога у формуванні ключових цінностей особистості засобами гри.

Відповіді на запитання «Під час рухливих ігор, що вимагають об'єднання зусиль партне-

рів чи команди, — учасники проявляють взаємодію?» розділились таким чином: 131 вихователь (54,6 %) вважають, що вихованці проявляють взаємодію інколи, ситуативно. За шкалою оцінювання від 0 до 5 — вони здебільшого оцінили рівень прояву 3–4 бали. 106 вихователів (44,2 %) обрали варіант «так, завжди» і оцінили рівень прояву взаємодії старшими дошкільниками в описаній ситуації у 5 балів. Лише 3 вихователі (1,2 %) відповіли, що вихованці не проявляють взаємодії ніколи і оцінили це 0 балами.

Більшість вихователів — 157 (65,4 %), відповідаючи на запитання «Чи вмюють старші дошкільники приймати допомогу друга під час рухливих ігор?», дали відповідь «інколи, ситуативно», значна частина — 75 вихователів (31,3 %) обрали варіант «так, завжди». Лише 8 (3,3 %) вихователів запропонували свій варіант відповіді: «в залежності від настрою дитини, особливостей характеру», «вибірково» (від когось може прийняти допомогу, від когось ні). Тобто, основна частина опитаних вважають, що діти вмюють прийняти допомогу.

На запитання «Як би Ви оцінили прояв відповідальності старшими дошкільниками у ролі ведучого під час рухливої гри? Оцініть балами від 0 до 5 прояв взаємодії в описаній ситуації» 187 вихователів (77,9 %) оцінили прояв відповідальності вихованцями у 3–4 бали (середній рівень), 48 вихователів (20 %) — у 5 балів (високий рівень). Низький рівень (1–2 бали) не був обраний жодним вихователем. 5 вихователів (2,1 %) обрали свій варіант відповіді і висловили думку, що це залежить від окремої дитини. Таким чином, більшість педагогів переконані, що вихованці старшої групи мають середній рівень прояву відповідальності в описаній ситуації.

Обираючи відповіді на запитання «Яка мотивація найкраще працює на заохочення «неактивних» дітей до рухливих ігор?», 157 вихователів (65,4 %) обрали варіант «доручення особливої ролі під час організації гри», 59 вихователів (24,6 %) — «ініціатива вихователя» (зацікавлення, ситуація успіху), 19 вихователів (7,9 %) — «колективне запрошення дітей», 5 вихователів (2,1 %) запропонували власний варіант відповіді — прохання вихователя допомогти в організації гри та запрошення дітей з ініціативи вихователя. Отже, основна частина респондентів вважають, що найбільш дієвим засобом для залучення до гри неактивних дітей є доручення особливої ролі.

Відповідаючи на запитання «Які рухливі ігри сприяють формуванню емпатії, взаємодії, відповідальності старших дошкільників?»,

вихователі назвали такі види: командні ігри (сюжетні, естафети), народні рухливі ігри, музичні рухливі ігри (хороводи), ігри-драматизації, ігри з віршами морального змісту, комунікативні рухливі ігри, ігри, придумані дітьми. Найбільшою популярністю у вихователів користуються естафети. Конкретизуючи відповіді, вихователі назвали такі командні ігри: «Кіт та миші», «Поїзд», «День і ніч», «Хитра лисиця», «Мишоловка», «Миші в коморі», «Добіжи і злови», «Сірий зайчик умивається», «Кольорові автомобілі», «Мисливець і мавпи», «Вудка», «Хто швидше», «Море хвилюється раз», «Водії», «Гуси-лебеді», народні рухливі ігри: «Чия ланка швидше збереться», «Тин», «Квач», хороводні ігри: «Коровай», «Подоляночка». Та найбільш ефективними для формування цінностей спілкування, на думку вихователів, є командні ігри з правилами.

Даючи оцінку у балах якостям, які формуються у старших дошкільників за допомогою рухливих ігор, вихователі в 1 бал оцінили організованість, 2 бали — відповідальність, 3 бали — дружелюбність, 4 бали — взаємодію, 5 балів — емпатію. Отже, емпатія, визначена педагогами-дошкільниками як цінність, котра найкраще формується у старших дошкільників під час рухливих ігор.

На запитання «Чи проводите Ви рефлексію зі старшими дошкільниками після рухливої гри?» 152 вихователі (63,3 %) обрали варіант «інколи, ситуативно», 85 вихователів (35,4 %) — «так, завжди» і 3 вихователі (1,3 %) відповіли «ні, ніколи». Можемо зробити висновок, що більшість опитаних проводить рефлексію нерегулярно.

При відповіді на запитання «На що спрямовуєте увагу під час проведення рефлексії?» 184 вихователі (76,7 %) відповіли «що сподобалось під час гри/ що ні», 35 вихователів (14,6 %) — «на порушення під час гри», 5 вихователів (2 %) — «хто програв/хто виграв», 16 вихователів (6,7 %) запропонували свій варіант відповіді. Наприклад, звернути увагу на формування дружніх відносин в грі, похвалити всіх і сказати, що перемогла дружба, заохотити до участі в наступних іграх, надати рекомендації щодо подальших покращень під час

гри, запитати у дітей, які вони бажають внести зміни в гру, запитати як би дитина провела гру.

Таким чином, аналіз результатів анкетування вихователів ЗДО засвідчив: більшість опитаних педагогів вважає рухливі ігри улюбленими іграми старших дошкільників. Вони переконані, що найбільшою популярністю вихованців користуються естафети та спортивні ігри. Вважають, що основна функція рухливих ігор — покращення фізичного здоров'я дошкільнят. Вихователі вважають, що діти вміють проявляти співчуття під час невдач друзів у ході рухливої гри, однак роблять це з ініціативи вихователя, також ситуативно приймають допомогу друга в грі. Прояв взаємодії старшими дошкільниками вихователі визначили як ситуативний, а відповідальності — середній рівень (за допомогою оцінювання балами). Задіяти неактивних дітей до участі в рухливих іграх вихователям вдається за допомогою доручення виконання особливої ролі. Педагоги вважають, що емпатія є цінністю, котра найкраще формується за допомогою рухливої гри. За даними анкетування більшість респондентів рефлексію після рухливої гри проводять ситуативно, з'ясовуючи що найбільше сподобалося чи не сподобалося дошкільникам під час гри.

Висновки. Проведене дослідження з вивчення стану роботи закладів дошкільної освіти з питань формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників засобами рухливої гри дає підстави для наступних узагальнень:

— з'ясовано, у більшості ЗДО річні плани передбачають стандартні заходи із використанням спортивних та народних рухливих ігор. Лише окремі вихователі впродовж року планують і системно проводять сучасні рухливі ігри, спрямовані на формування цінностей;

— рухливі ігри вихователі розглядають як засіб фізичного розвитку вихованців, і недооцінюють можливість формування в них цінностей відповідальності, взаємодії, емпатії.

Більшість опитаних педагогів переконані, що під час гри діти на середньому рівні вміють проявляти відповідальність, взаємодію, пропонувати допомогу та приймати її від інших. Ці результати потребують підтвердження методом педагогічного спостереження.

ДЖЕРЕЛА

1. Лисенко О. Ціннісне ставлення до здоров'я як системотворча складова ціннісних орієнтацій особистості [Електронний ресурс] / О. Лисенко. — (6. 06. 2019), 2017. DOI: 10.15330/esu.11.144-154. — Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/323730078_CINNISNE_STAVLENNA_DO_ZDOROV%27A_AK_SISTEMOTVORCA_SKLADOVA_CINNISNIH_ORIENTACIJ_OSOBISTOSTI

REFERENCES

1. Lysenko O. Tsinnisne stavlennia do zdorovia yak systemotvorcha skladova tsinnisnykh oriiientatsii osobystosti [Elektronnyi resurs] / O. Lysenko. — (6. 06. 2019), 2017. DOI: 10.15330/esu.11.144-154. — Rezhym dostupu: https://www.researchgate.net/publication/323730078_CINNISNE_STAVLENNIA_DO_ZDOROV%27A_AK_SISTEMOTVORCA_SKLADOVA_CINNISNIH_ORIENTACIJ_OSOBISTOSTI

Пуїо О.И.

СОСТОЯНИЕ РАБОТЫ УЧРЕЖДЕНИЙ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ С ПОМОЩЬЮ ПОДВИЖНЫХ ИГОР

В статье освещены результаты анализа годовых планов учреждений дошкольного образования и календарных планов воспитателей старших групп детей дошкольного возраста по проблеме формирования ценностей общения дошкольников, таких как взаимодействие, эмпатия, ответственность. Раскрыты особенности использования воспитателями подвижных игр в образовательном процессе: проведение игры, подведение итогов, рефлексии с целью формирования ценностных ориентаций дошкольников на основе анкетирования.

Ключевые слова: подвижные игры, ценностные ориентации, взаимодействие, эмпатия, ответственность.

О. Пууо

THE CONDITION OF WORK OF PRESCHOOL EDUCATION ESTABLISHMENTS FORMING VALUE ORIENTATIONS OF SENIOR PRESCHOOL AGED CHILDREN THROUGH THE ACTIVE GAMES

O. Puyo, Postgraduate student of the Department of Theory and Methodology of Primary and Preschool Education of Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University, Lecturer in the Department of Pedagogy and Psychology and Inclusive Education Ternopil regional communal Institute of Postgraduate Teacher Education.

The article covers the results of analysis of annual plans of preschool establishments in order to ascertain the role of active games in the process of formation of value orientations of senior preschool children. An analytical review of the curricula of senior preschool education educators has been made concerning the problem of forming the values of communication of preschoolers, such as interaction, empathy, responsibility. The existence of a description of the manual of the preschool children's play game is developed in order to create value orientations. The peculiarities of the use of active games by educators in the educational process are revealed. Conclusions about the importance of active games in the life of senior preschool children are made. Identify the favorite types of active games for preschoolers and individual games that are most popular. The ability of children to express sympathy, team interaction, responsibility in a playing situation during an active game contributing to the formation of these values are analyzed. The ability of senior preschool children to receive help from a friend during an active game is highlighted. The reflection regularity preschool teachers as a result of an active game and the main tasks that educators decide through the reflection is revealed. The level of formation of communication values of senior preschool children according to the results of the survey of educators has been determined. Features of the manifestation of value orientations of senior preschool children during game situations are considered.

On the basis of a comprehensive study: annual plans of preschool establishments, calendar plans of educators of senior preschool children, questionnaires of teachers, the state of work of preschool establishments is determined in relation to the formation of value orientations of senior preschool children through the active games.

Key words: active games, value orientations, interaction, empathy, responsibility.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2019 р.

Прийнято до друку 03.11.2019 р.